

AZ ÉNEKESKÖNYV-MEGÚJÍTÁS KONCEPCIÓJA

Legyen az új énekeskönyv a megőrzés és megerősítés könyve

Az 1982-es énekeskönyv jól használható és sokak által szeretett gyűjtemény, elsődleges cél tehát értékeinek megtartása. Éneklésünk törzsanyaga továbbra is a reformáció korabeli német korál és a magyar gyülekezeti ének. Törekedni kell a karakteresen evangélikus tartalomra a törzsanyag és más énektípusok esetében egyaránt. Az új énekeskönyv követni fogja a korábbi felépítést: istentiszteleti rendeket, liturgikus tételeket, strofikus gyülekezeti énekeket és imádságokat fog közölni. Fontos törekvés továbbá értékes énekeink megtartása, ismert énekek esetében azok általánosan elterjedt alakjának őrzése, ezzel segítve a tervezett énekeskönyvváltás gördülékenységét. Célunk az is, hogy az énekeskönyv megújítása erősítse meg az éneklési kedvet gyülekezeteinkben.

Különös figyelem a hiányzó funkciók és témák beemelésére

Bizonyos ünnepeknél szükséges az énekek átstrukturálása (böjt-nagyhét, gyónás-úrvacsora), más esetekben új tételek beválogatása (esküvő, felnőttkeresztelés, teremtésvédelem stb.). Fontos cél a gyermekmunkában használható tételek gyarapítása, illetve a 21. századi embert foglalkoztató témák és életérzések megfogalmazása új énekekben.

Nyitás az énekeskönyvben jelenleg nem szereplő, de használatban lévő éneklési módok felé

Figyelemmel kell lenni az 1982-es énekeskönyv megjelenése óta széles körben elterjedt énekanyagra, megerősítve ezzel sok értékes éneklési gyakorlatot (spirituálék, ifjúsági énekek, taizéi énekek). A „korállá válás” követelményrendszerének – egyszólamú, zenei szélsőségeket kerülő, világos harmóniamenettel rendelkező, orgonával (is) kísérhető – megfelelő énekanyag beemelése.

[Ezen Énekeskönyv-megújítással párhuzamosan szükséges egy „Új ének” és „Zarándokének” jellegű kiadványt megjelentetni a jelenkor fiataljainak, saját szerkesztésükben; illetve szükség van egy gyerek munkát segítő kötetre is.]

Gyülekezeti éneklésünk legfontosabb célja az evangélikus tanítás és lelkeség őrzése, átadása és megélése

Fontos megőrizni egyházunk kegyességi irányzatainak sokszínűségét és gazdagságát, énekinckünkkel is kifejezni ennek a személyes hitéletet megerősítő hatását. A kegyességi irányzatok tradíciói azonban nem írhatják felül az énekszövegek lutheránus vállalhatóságát.

Az ökumenikus kapcsolatok erősítése

Öröm, hogy az új református énekeskönyvbe sok evangélikus eredetű ének is bekerült, így szaporodott a két felekezet közös énekanyaga. Ezért fontos, hogy a reformátusok által tőlünk átvett anyag ne változzék, csak akkor, ha arra különösen erős indok van. A katolikus népénektár megújítási munkálatainak nyomonkövetése és a közös tételek gyarapítása ugyancsak elengedhetetlen. Figyelemmel kell lenni a magyarországi kisegyházak és a görögkatolikusok zenéjére is.

Gyakorlati szemléletű szöveggondozás

Alapelv, hogy az 1982-es énekeskönyvben modernizált tételek szövege ne változzon, csak abban az esetben, ha a modernizálás jelentős szövegi értékvesztéssel járt: például ha egy fordításnak nem sikerült visszaadni az eredeti teológiai gondolatmenetet, vagy sérült a versszerkezet. Különösen az énekek első versszakainál érdemes megtartani a megszokott formát. Az újonnan bekerülő tételeknél azonban ragaszkodni kell a forráshoz való hitelességhez, s csak a ma érthetetlen fordulatokat szabad óvatosan igazítani. Emellett gyarapítani kell a világias háttérrel is megérthető szövegű énekek számát.

Egyházunk liturgiai megosztottságának érzékeny és megértő kezelése

Az énekeskönyv nem kíván állást foglalni a két, használatban lévő liturgikus rend valamelyike mellett, egyforma mértékben szeretné azokat támogatni átlátható liturgikus rendek és gyülekezeti/liturgikus énekek közlésével.

A Gyülekezeti liturgikus könyv az új énekeskönyv megjelenése után is használatban marad ott, ahol a liturgikus éneklést gyakorolják. Ez esetenként egy-egy strofikus ének ismételt közlését eredményezheti.

Az énekeskönyv nyomtatott és digitális formában egyaránt kiadásra kerül; korálkönyv is készül hozzá

Cél, hogy az új énekeskönyv követhető legyen digitális felületeken is, mégpedig a megjelenésének idején korszerű módon. Így a nyomtatott formánál gazdagabb variabilitás valósulhat meg. Egyházunknak a nyomtatott kötet megjelenése után folyamatosan korszerűsítenie kell majd a digitalizált anyagot, így az énekkincs igény szerint bővíthető.

A nyomtatott kötet megjelenésével párhuzamosan el kell készülnie a kompatibilis korálkönyvnek.

A terjedelem a gyülekezeti énekeskönyv méretét nem feszítheti szét

A munka célja, hogy áttekinthető mennyiséggel rendelkező gyülekezeti énekeskönyvet adjunk ki, ne énekgyűjteményt (azaz egy nagy gyülekezet által sem befogadható énekanyagot). A verses énekek fejezetben hozzávetőlegesen 600 tétel közölhető, 250-300 dallamon. Így az erősebb gyülekezetek tudatos tanítással öt-tíz év alatt a teljes repertoárt használatba tudják venni.

Törekedni kell arra, hogy énekeink nagyobbik része az evangélikus törzsanyagból (16-17. századi német korál és magyar gyülekezeti ének) származzék, a fennmaradó részt pedig arányosan töltsék ki a későbbi korok öröksége.

Budapest–Fót, 2022. szeptember–október

Készítette az Énekeskönyv-megújítás Szerkesztőbizottsága